

VRHNIŠKE ZNAČKE II

V Vrhniških razgledih smo leta 2012¹ predstavili 332 značk z Vrhnike in okolice, zbranih v zasebnih zbirkah. Od leta 2012 pa smo našli še 22 značk, izdelanih po letu 1948, najnovejša leta 2016. Enajst od teh so bojni oz. spominski znaki, ki jih je podelila Slovenska vojska po osamosvojitvi zaslužnim članom svojih enot. Popis objavljamo kot nadaljevanje popisa iz leta 2012, zato se nadaljujejo tudi tekoče številke pri značkah. Za značko Obranili domovino, navedeno pod št. 342, je znano, da jih je bilo na območju 53. ObmŠTO (Območnega štaba teritorialne obrambe) podeljenih 208.

Značke pod št. 339 a in od št. 341 do 345 in 345a so povzete po objavi v knjigi Vrhnika se spominja 1991–2011², značke od št. 346 do 349 ima v svoji zbirki Jože Pristavec iz Borovnice, št. 351 ima Tone Mohar, ostale pa avtor prispevka.

Popis značk:

- 333** IUV Industrija usnja Vrhnika Jugoslavija (38 x 23 mm),
- 334** Gostilna Caserman (11 x 11mm),
- 335** Gostilna Caserman (15 mm),
- 336** Kurirji TV-17 (42 x 40 mm),
- 337** Sinja Gorica 27. 6. 1991 (30 x 35 mm)³,
- 338** Ljubljanski vrh 28. 6. 1991 (30 x 35 mm),
- 339** Cesarski vrh 2. 7. 1991 (30 x 35 mm)⁴,
- 339a** Vrhnika 2. 7. 1991 (30 x 35 mm)⁵,
- 340** Vojašnice 1991 (30 x 35 mm),
- 341** Tajna skladišča 1991 (30 x 35),
- 342** Obranili domovino 1991 (30 x 5mm),

- 343 Štabi TO 1991 (30 x 35 mm),
- 344 Enote za posebne namene 1990–1991 (30 x 35 mm),
- 345 VOMO 1991 (30 x 35 mm),
- 345a Medalja generala Maistra
- 346 Tank (35 x 48 mm),
- 347 LOGB (19 x 20 mm),
- 348 Donitovo srečanje 84 (58 mm),
- 349 Donit (12,5 mm),
- 350 Gasilska zveza Vrhnika 1955–2015 (35 x 41 mm),
- 351 Srečanje starodobnikov Vrhnika 12. junij 2011 Citroen klub Slovenije Slovenska veteranska avtomoto zveza SVAMZ 1999 (60 mm),
- 352 Lovska družina 70 let 1946–2016 (31 x 29 mm),
- 353 Društvo upokojencev Vrhnika (36 mm),
- 354 Občinska Gasilska zveza Vrhnika (47 mm).

Za bojne spominske znake objavljamo še podatke o avtorjih motivov in oblikovalcih znakov in medalje ter njihove opise, ki nam jih je, na našo prošnjo, posredovalo Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije⁶.

Avtorji bojnih spominskih znakov:

Za ustanovitev bojnega spominskega znaka Sinja Gorica 1991 ni ohranjene skice, pripravljalec predloga je major Peter Logar. Za bojna spominska znaka Cesarski vrh 1991 in Vrhnika 1991 pa skica je, pripravljalec je tudi tu maj. Peter Logar. Za ostale znake avtor oz. oblikovalec motiva

ni znan. So pa vsa navedena priznanja oblikovana v sodelovanju z DVZ Ponikve in v tem podjetju tudi proizvedena.

O spominskem znaku Logatec Vrhnika 1991 ni podatkov, ker ustanovitelj znaka ni bil MORS.

Avtor motiva na bronasti medalji generala Maistra z meči je g. Janez J. Švajncar, ki je sodeloval s celjskim podjetjem Heledi, s. To podjetje je medaljo tudi izdelalo.

Opisi bojnih spominskih znakov:

• VOMO 1991

Spominski znak VOMO 1991 je bil ustanovljen v spomin na delo pripadnikov VOMO, ki so pred osamosvojitveno vojno v Sloveniji, med njo in po njej zbirali obveščevalne in protiobveščevalne podatke o namerah in ukrepih JLA proti Republiki Sloveniji.

Spominski znak VOMO 1991 ima obliko poznogotskega ščita s konico in je črne barve. V zgornjem delu znaka je napis VOMO, v osrednjem delu je znak Obveščevalno varnostne službe, in sicer znak pripadnosti Slovenski vojski s prekrizanimi mečema v ozadju ter venčkoma lipovih listov zelene barve v spodnjem delu. Venčka segata od zgornjega dela rezil mečev čez spodnji del rezila ob braniku in poteka vsak po svoji strani znaka, nekoliko čez dve tretjini spodnje linije znaka Obveščevalno varnostne službe, vendar se ne stikata. Na sredini znaka Obveščevalno varnostne službe je doprsna podoba orla v rjavi barvi, obrnjena v heraldično desno, pod osrednjim motivom pa je letnica 1991. Vsi napisi, letnica, meča, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka spominskega znaka VOMO 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, s pozlačeno miniaturo znaka na sredini.

• ENOTE ZA POSEBNE NAMENE 1990–1991

Spominski znak Enote za posebne namene 1990–1991 je bil ustanovljen 17. novembra 2006 z aktom Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v spomin na pripadnike enot TO RS za posebne namene, ki so od novembra 1990 do junija 1991 na svojih domovih oziroma na tajnih lokacijah hranili osebno orožje in opremo ter opravljali naloge varovanja in nadzora prostorov hranjenja.

Spominski znak Enote za posebne namene 1990–1991 ima obliko poznogotskega ščita s konico in je temno modre barve. V zgornjem delu znaka je dvovrstični napis ENOTE/ZA POSEBNE NAMENE, pod ravno črto, ki sega od levega do desnega roba znaka, pa je v osrednjem delu znak pripadnosti Slovenski vojski v narodnih barvah, ki ga obkroža nesklenjen venec zelenih bršljanovih listov. V spodnjem delu sta polkrožno izpisani letnici 1990–1991. Vsi napisi, letnici, posamezni deli, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka spominskega znaka Enote za posebne namene 1990–1991 je

pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, s pozlačenim lipovim listom na sredini.

• ŠTABI 1991

Spominski znak Štabi 1991 je bil ustanovljen 17. novembra 2006 v spomin na opravljanje vojaške dolžnosti po vojni formaciji v Republiškem štabu Teritorialne obrambe, Pokrajinskih štabih Teritorialne obrambe, Območnih štabih Teritorialne obrambe in poveljstvu brigade MORIS od 24. junija do 18. julija 1991.

Spominski znak Štabi 1991 ima obliko poznogotskega ščita s konico in je zelene barve. V zgornjem delu je napis ŠTABI, osrednji del znaka je od napisa ločen z ravno črto, ki sega od levega do desnega roba znaka. V osrednjem delu znaka je motiv treh prekrizanih mečev. Pod osrednjim motivom je izpisana letnica 1991. Vsi napisi, letnica, osrednji motiv, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka spominskega znaka Štabi 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, s pozlačenim lipovim listom na sredini.

• VOJAŠNICE 1991

Spominski znak Vojašnice 1991 je bil ustanovljen 29. septembra 2006 z aktom Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v spomin na uspešno izvajanje blokad vojaških objektov JLA v času vojne v Sloveniji. Spominski znak Vojašnice 1991 ima obliko poznogotskega ščita in je modre bar-

ve. V zgornjem delu je napis VOJAŠNICE, osrednji del znaka je od napisa ločen z ravno črto, ki sega od levega do desnega roba znaka. V osrednjem delu znaka je motiv protitankovske betonske ovire s prekrizanimi mečema pred njo. V spodnjem delu je letnica 1991. Vsi napisi, letnica, osrednji motiv, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka spominskega znaka Vojašnice 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, s pozlačenim lipovim listom na sredini.

• OBRANILI DOMOVINO 1991

Spominski znak Obranili domovino je bil ustanovljen 30. septembra 1991 z aktom Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v spomin na sodelovanje v bojnih aktivnostih v času vojne v Sloveniji od 27. junija do 7. julija 1991.

Spominski znak Obranili domovino je oblikovan kot ščit sivo srebrne barve. Prek znaka poteka pod kotom 45 stopinj od spodnjega dela levega roba do zgornjega desnega vogala trak v barvah slovenske narodne zastave z znakom pripadnosti Slovenski vojski v sredini. V zgornjem levem kotu je dvovrstični napis OBRANILI/DOMOVINO, v spodnjem delu, pod trakom, pa je silhueta gorečega tanka. Plamen je rdeče barve.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka spominskega znaka Obranili domovino 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, z miniaturo ščita na sredini.

• TAJNA SKLADIŠČA 1991

Spominski znak Tajna skladišča 1991 je bil ustanovljen 17. novembra 2006 z aktom Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v spomin na hranjenje in varovanje orožja, streliva in minskoeksplozivnih sredstev na neuradnih skrivnih krajih od 5. oktobra 1990 do 18. julija 1991.

Spominski znak Tajna skladišča 1991 ima obliko poznogotskega ščita s konico in je črne barve. V zgornjem delu je napis TAJNA SKLADIŠČA, osrednji del znaka je od napisa ločen z ravno črto, ki sega od levega do desnega roba znaka. V osrednjem delu je motiv prekrizanega meča in polavtomatske puške, nad njima je stilizirana sova z razprtimi krili. V spodnjem delu pod osrednjim motivom sta v polkrogu izpisani letnici 1990–1991. Vsi napisi, letnici, osrednji motiv, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka spominskega znaka Tajna skladišča 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, s pozlačenim lipovim listom na sredini.

• LJUBLJANSKI VRH 1991

Bojni spominski znak Ljubljanski vrh 1991 je bil ustanovljen 16. oktobra 2006 z

aktom Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v spomin na napad na objekt radarske postaje JLA na Ljubljanskem vrhu 28. junija 1991.

Bojni spominski znak ima obliko poznogotskega ščita s konico. V zgornjem delu je napis LJUBLJANSKI VRH, v osrednjem delu je v zeleni barvi stiliziran grič Ljubljanski vrh, na katerem je stilizirana radarska kupola v sivi barvi, na pobočju sta minometa usmerjena v kupolo, nebo je svetlo modre barve. V spodnjem delu je datum 28. VI. 1991. Vsi napisi, datum ter obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka bojnega spominskega znaka Ljubljanski vrh 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, z lipovim listom, ki ga križa puška.

• SINJA GORICA 1991

Bojni spominski znak Sinja Gorica 1991 je bil ustanovljen 16. oktobra 2006 z aktom Ministrstva za obrambo v spomin na zaustavitev bojne oklepne skupine JLA na območju Sinje Gorice 27. junija 1991

Bojni spominski znak Sinja Gorica 1991 ima obliko poznogotskega ščita s konico in je zelene barve. V zgornjem delu je napis SINJA GORICA, v osrednjem delu sta upodobljena tanka in eksplozija rdeče barve, pod osrednjim motivom so protiolepne ovire ter datum 27. VI. 1991. Vsi napisi, osrednji motiv, datum, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka bojnega spominskega znaka Sinja Gorica 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, z lipovim listom, ki ga križa puška.

• CESARSKI VRH 1991

Bojni spominski znak Cesarski vrh 1991 je bil ustanovljen 16. oktobra 2006 z aktom Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v spomin na blokado in zaustavitev kolone oklepnih vozil JLA na območju Cesarskega vrha 2. julija 1991.

Bojni spominski znak Cesarski vrh 1991 ima obliko poznogotskega ščita s konico. V zgornjem delu je na zeleni podlagi napis CESARSKI VRH, v osrednjem delu so upodobljeni štirje tanki in eksplozija ter pod njimi protioklepne ovire. V spodnjem delu je datum 2. VII. 1991. Vsi napisi, osrednji motiv razen eksplozije, ki je tudi rdeče barve, datum ter obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka bojnega spominskega znaka Cesarski vrh 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, z lipovim listom, ki ga križa puška.

• VRHNIKA 1991

Bojni spominski znak Vrhnika 1991 je bil ustanovljen 16. oktobra 2006 v spomin na bojno delovanje pripadnikov enot TO RS na oklepno kolono JLA na območju Vrh-

nike in na vojašnico JLA na Stari Vrhniki 2. julija 1991.

Bojni spominski znak ima obliko poznogotskega štita s konico. Od zgornjega roba se proti konici znaka spušča puščica temno modre barve z osrednjim motivom znaka, in sicer napisom VRHNIKA ter štirimi tanki ob svojem levem robu, vzporedno z njimi sta ob desnem robu puščice bojni letali JLA v naletu. Pod tanki in letali so protioklepne ovire in pod njimi še izpisan datum 2. VII. 1991. Vsi napisi, datum, podobe osrednjega motiva, obrobe in črte znaka so pozlačeni.

Znak ima na hrbtni strani sponko za pripenjanje na podlago in vgravirano zaporedno številko.

Nadomestna oznaka bojnega spominskega znaka Vrhnika 1991 je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec modre barve, z lipovim listom, ki ga križa puška.

• MEDALJA GENERALA MAISTRA

Ustanovljena je bila z odredbo o priznanjih št. 801/1654, z dne 12. 5. 1993. Pred tem se je, na podlagi odredbe o priznanjih št. 801/2934, z dne 23. 12. 1991, podeljevalo priznanje generala Maistra, ki je imelo tri stopnje (predhodnica reda generala Maistra) in se je podeljevalo še kot zlati in srebrni znak generala Maistra (predhodnica medalje, a je imela isti nosilni trak, in sicer belo-moder-rdeč kot priznanje).

Medalja generala Maistra se podeljuje za posebne zasluge v miru ali vojni ter za dosežene pomembne uspehe pri opravljanju vojaške službe ali del na obrambnem področju.

Medalja generala Maistra ima tri stopnje in je skladno z njimi zlate, srebrne ali bronaste barve.

Medalja generala Maistra je okrogle oblike. Na sprednji strani priznanja je v sredi ni okrogle ploskve reliefno stiliziran portret generala Maistra z desnega profila. Ob desnem robu ploskve je polkrožni napis GENERAL MAISTER. Na vrhu ima priznanje pritrjeno fiksno uho, prek katerega se medalja s posebnim kovinskim obročkom pripenja na nosilni trak. Medalja generala Maistra z meči je s posebnim kovinskim obročkom pripeta na reliefno stilizirana prekržana meča, ki sta z obročkom pripeta na nosilni trak medalje.

Nosilni trak obeh različic priznanja, torej tako za zasluge v miru kot za zasluge v vojni, je pravokotne oblike in temno modre barve.

Nadomestna oznaka za medaljo generala Maistra je pravokotna medeninasta ploščica, oblečena v trakec temno modre barve, z miniaturo medalje generala Maistra, ki je v barvah stopnje medalje. Miniatura priznanja na nadomestni oznaki medalje generala Maistra z meči ima dodana meča v barvi stopnje medalje.

333

334

335

336

337

338

339

339a

340

341

342

343

344

345

345a

346

347

348

349

350

351

352

353

354

106

86. Vse, v tem prispevku objavljene značke, od številke 333 do 354 in 106 štejemo v seznamu slik kot eno enoto. Foto: Janez Žitko.

Opombe:

- 1 Janez Žitko: Vrhniške značke. Vrhniški razgledi št. 13, leto 2012, str. 275-297. Popravek podatkov iz zgoraj navedenega prispevka:
 - str. 282: 177a. Partizan (13 x 23 mm);
 - str. 288, št. značke 106, slab posnetek, ponovno objavljena v Vrhniški razgledi št. 18/2017 na str. 114,
 - št. značke 87, pravilno: št. 120;
 - str. 289, št. značke 128, pravilno št. 129;
 - str. 292, značka Avtopralnica, avtomehnika Popit Milan ima št. 293;
 - str. 293 značka št. 2565, pravilno 265.
- 2 Vrhnika se spominja 1991-2011. Ob dvajsetletnici samostojne države Republike Slovenije. Vrhnika 2011, str. 125-128.
- 3 Značka je tudi v popisu leta 2012 (št. 295).
- 4 Značka je tudi v popisu leta 2012 (št. 294).
- 5 Značka je tudi v popisu leta 2012 (št. 331).
- 6 Pismo Ministrstva za obrambo RS. Vojaški muzej Slovenske vojske 26. 1. 2018 Cankarjevi knjižnici Vrhnika. (Hrani Domoznanski odd. CKV). Podatke je pripravila Simona Pörš, univ. dipl. zgod., Vojaški muzej slovenske vojske.